

**BOSNA I HERCEGOVINA  
VIJEĆE MINISTARA  
DIREKCIJA ZA EKONOMSKO PLANIRANJE**



**БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА  
САВЈЕТ МИНИСТАРА  
ДИРЕКЦИЈА ЗА ЕКОНОМСКО ПЛАНИРАЊЕ**

**BOSNIA AND HERZEGOVINA  
COUNCIL OF MINISTERS  
DIRECTORATE FOR ECONOMIC PLANNING**

## **OUTLOOK**

**Perspektive 2019.- 2021. godine  
Proljeće 2018. godine**

**Sarajevo, april/travanj 2018. godine**

## Sadržaj

Uvod.....	3
1. Ekonomski rast.....	4
2. Industrijska proizvodnja.....	5
3. Tržište rada.....	6
4. Cijene.....	7
5. Bankarski sektor.....	8
6. Platni bilans.....	9
7. Vanjska trgovina.....	10
8. Strana direktna ulaganja.....	11
Skraćenice.....	13

## Uvod

Perspektive za period 2018. – 2020. godine, dokument koji daje proljetni preliminarni pregled predviđanja najznačajnijih ekonomskih kretanja u Bosni i Hercegovini, Direkcija za ekonomsko planiranje BiH je pripremila na osnovu analiza kretanja ekonomskih trendova Bosne i Hercegovine, uzimajući u obzir međunarodne faktore koji utiču na ekonomski razvoj naše zemlje.

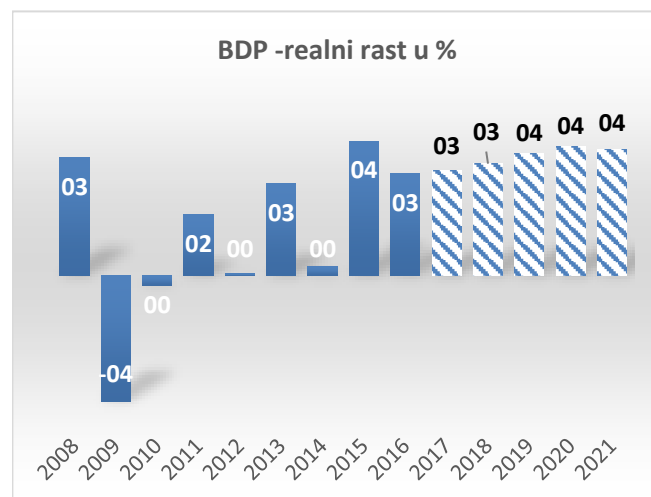
Ovo je analitički dokument koji je napravljen za potrebe rada Vijeća ministara BiH i zasnovan je na zvaničnim podacima statističkih sistema i agencija u Bosni i Hercegovini.

### Ekonomski rast 2018-21

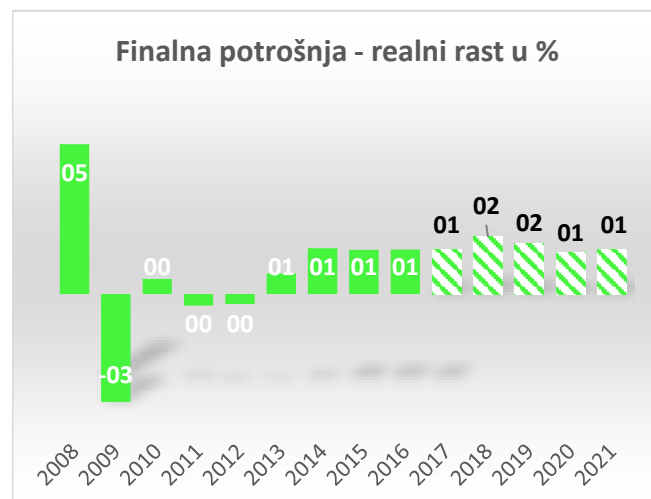
U 2018. godini referentne međunarodne institucije nagovještavaju nastavak trenda pozitivnih ekonomskih prilika kako u svijetu, tako i u neposrednom eksternom okruženju kada je u pitanju Bosna i Hercegovina. Ovaj nastavak povoljnog eksternog ambijenta uz pojačani doprinos internih dinamika bi trebao rezultirati dodatnim jačanjem ekonomskog rasta u Bosni i Hercegovini. Prema projekciji DEP-a očekuje se da bi stopa realnog rasta BDP-a u 2018. godini mogla iznositi 3,2%. Pretpostavlja se da bi ključni oslonac ekonomskog rasta u 2018. godini trebala predstavljati domaća tražnja. Naime, povećanje ukupne ekonomske aktivnosti u zemlji uz očekivano povećanja industrijske proizvodnje i građevinskih radova praćeno povećanjem broja zaposlenih i prihoda od izvoza trebalo bi rezultirati povećanjem raspoloživog dohotka građana a samim tim i povećanjem privatne potrošnje koja će kao i prethodnih godina pretstvljati ključni oslonac ekonomskog rasta. S druge strane, imajući u vidu visok nivo javne potrošnje u okviru BDP-a u BiH i napore koji se ulažu kroz proces fiskalne konsolidacije u 2018. godini se ne očekuje značajniji rast javne potrošnje.

Investicije bi u 2018. za razliku od prethodnih mogle imati značajniji rast a samim tim i veći doprinos u očekivanom rastu BDP-a u 2018. godini. Tokom 2018. godine očekuje se povećanje privatnih i naročito javnih investicija. Poboljšanje proslovnog ambijenta kroz reformske procese bi mogle povećati interes kako domaćih tako i stranih investitora za investiciona ulaganja u BiH. S druge strane, deblokada aranžmana sa MMF-om usljed usvajanja zakona o akcizama omogućio je Bosni i Hercegovini povlačenje kreditnih sredstava međunarodnih finansijskih institucija (EBRD,EIB) koji su prošlosti predstavljali glavni izvor finansiranja javnih investicija. Ova sredstava uz najave povećanja investicija iz budžeta sa svih nivoa vlasti nesumnjivo će podstaknuti ekonomski rast u BiH.

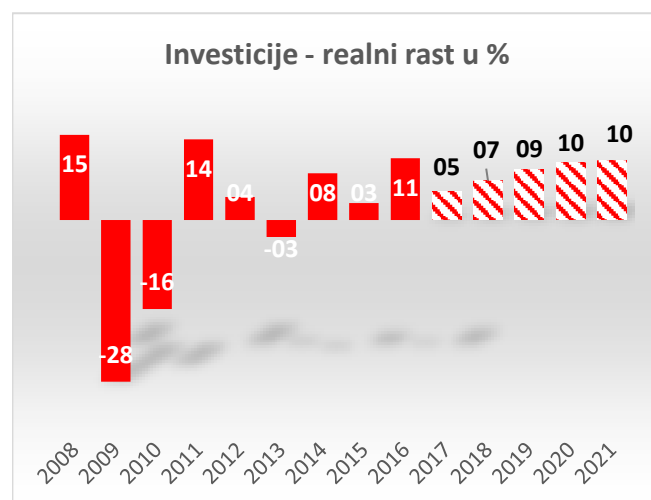
Povoljno eksterno okruženje koje bi se trebalo manifestovati kroz pojačanje izvozne tražnje u 2018. godini trebalo bi omogućiti nastavak visokog nivoa vanjskotrgovinske razmjene u BiH. Tako se u 2018. godini u Bosni i Hercegovini očekuje povećanje izvoza od 7,3% u realnom smislu. S druge strane, jačanje ekonomske aktivnosti u zemlji uz očekivani rast izvoza rezultat će realnim povećanjem uvoza od 4,8% u odnosu na prethodnu godinu. Usljed ovog trenda kretanja izvoza i uvoza u 2018. godine se očekuje stagnacija vanjskotrgovinskog bilansa tako da će vanjskotrgovinski bilans imati neutralan doprinos na očekivani ekonomski rast u BiH u 2018. godini.



Izvori: BHAS za 2008-16; projekcije DEP-a za 2017-21. godinu



Izvori: BHAS za 2008-16; projekcije DEP-a za 2017-21. godinu



Izvori: BHAS za 2008-15; procjena DEP-a za 2016. i projekcije za 2017-21. godinu

**U periodu 2019-2021. godina** pod pretpostavkom nastavka stabilnog eksternog okruženja u ovom srednjoročnom veremskom okviru u Bosni i Hercegovini se očekuje nastavak ekonomskog rasta po prosječnim stopama rasta od 3,6% na godišnjem nivou. Tokom ovog perioda očekuje se da domaća tražnja kroz privatnu potrošnju i investicije bude glavni oslonac ekonomskog rasta. S druge strane, tokom posmatranog perioda očekuje se stagnacija javne potrošnje što će

rezultirati smanjenjem njenog učešća u strukturi BDP-a odnosno njenog doprinosa u ekonomskom rastu Bosne i Hercegovine. Također, reformske mjere koje su usmjerene ka poboljšanju poslovnog ambijenta u zemlji trebale bi rezultirati većim investicionim ulaganjima (domaćim i inostranim) što bi ojačalo privatni sektor, zaposlenost i u konačnici bh. vanjskotrgovinsku robnu razmjenu sa svijetom.

### **Industrijska proizvodnja u BiH 2018-2021.**

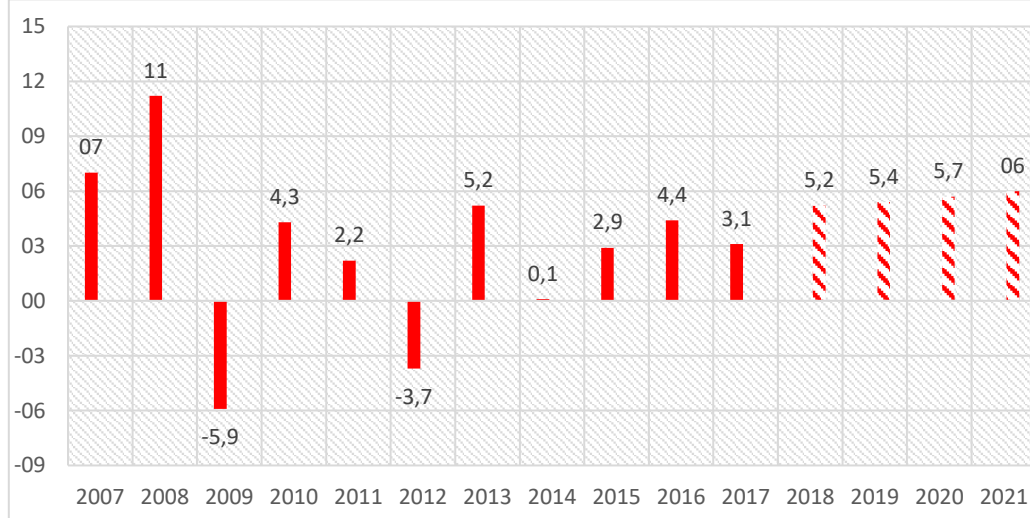
**Tokom 2018. godine** povoljna eksterna dešavanja uz očekivano povećanje ukupne ekonomske aktivnosti u zemlji trebali bi rezultirati nastavkom trenda rasta industrijske proizvodnje u BiH. Pored prerađivačke industrije gdje izvozna tražnja ima primarnu ulogu, tokom 2018. godine očekuje se i značajniji doprinos sektora za proizvodnju električne energije.

Naime, pod pretpostavkom povoljnijih hidroloških prilika tokom 2018. godine očekuju se bolji rezultati u proizvodnje električne energije samim tim i veći doprinos rastu industrijske proizvodnje.

Tako se uz pretpostavku nastavka trenda rasta proizvodnje u prerđivačkoj industriji, povećanje proizvodnje električne energije i tradicionalno dobre rezultate u okviru sektora rudarstvo prema projekcijama DEP-a u Bosni i Hercegovini u 2018. godini može očekivati rast fizičkog obima proizvodnje od preko 5%.

**U periodu 2019-2021. godina**, u BiH se očekuje osjetniji ekonomski napredak u okviru kojeg bi dešavanja u industrijskoj proizvodnji trebala imati centralnu ulogu. Pored očekivanih povoljnih eksternih prilika u ovom srednjoročnom vremenskom okviru se očekuje i značajniji utjecaj internih dinamika u funkciji jačanja industrijske proizvodnje u Bosni i Hercegovini. Naime, tokom ovog perioda očekuje se da bi reformske mjere na unaprijeđenju poslovnog ambijenta koje provode nadležne institucije u Bosni i Hercegovini trebale polučiti mjerljive rezultate. Poboljšanje poslovnog ambijenta trebalo bi rezultirati povećanjem investicionih ulaganja (domaćih i inostranih), veću iskorištenost postojećih i pokretanje novih kapaciteta, povećanje broja zaposlenih i jačanje konkurentske pozicije bh. proizvođača kako na domaćem tako i na inostranim tržištima. Imajući u vidu sve navedene okolnosti tokom ovog perioda očekivane stope rasta fizičkog obima industrijske proizvodnje prema projekciji DEP-a iznose preko 5% na godišnjem nivou.

**Kretanje industrijske proizvodnje u BiH za period 2007-2017. godina i projekcija kretanja 2018.-2021. god**



Izvor: Agencija za statistiku Bosne i Hercegovine i projekcije DEP-a mart 2018. godine

## Tržište rada 2018.-2021.

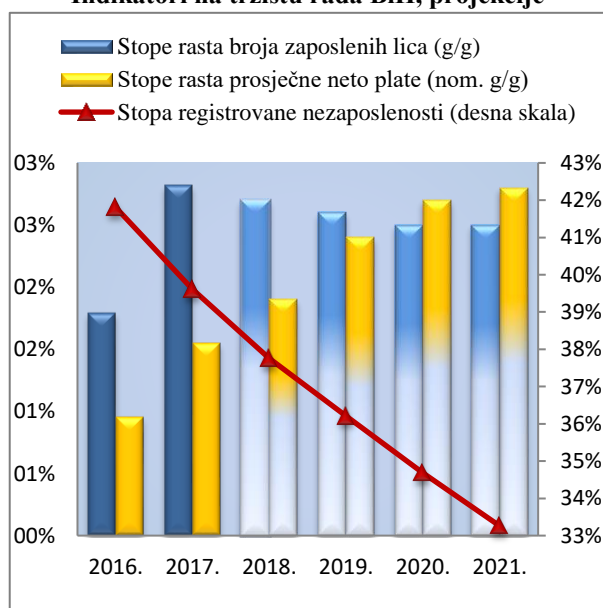
Prosječan broj zaposlenih lica u BiH u periodu I-XII 2017. godine iznosi 746,3 hiljada što je za 2,8% više u odnosu na isti period prethodne godine. Najznačajniji doprinos rastu bio je u djelatnostima prerađivačke industrije, trgovine na veliko i malo, popravka motornih vozila i motocikala, te u djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane. Istovremeno prosječan broj nezaposlenih lica u BiH je smanjen za 6,1% g/g, što je uticalo na smanjenje stope nezaposlenosti. Anketna stopa nezaposlenosti u BiH u 2017. godini iznosi 20,5%. Prosječna neto plata u BiH u periodu I-XII 2017. godine iznosila je 851 KM i nominalno je veća za 1,5% u odnosu na isti period prethodne godine uz sporiji realni rast (0,2%) zbog inflacije.

Iako još uvijek nisu dostupni detaljni podaci za tržište rada u 2018. godini može se očekivati da će u posmatranoj godini nastaviti trend postepenog smanjenja stope nezaposlenosti, odnosno povećanja broja zaposlenih lica. Prema podacima za januar 2018. godine broj registrovanih nezaposlenih lica u BiH je manji za 7% u odnosu na januar 2017. godine. Kao i prethodnih godina, intenzitet rasta broja zaposlenih lica ali i plata značajno će biti determinisan poslovnim ambijentom u BiH odnosno u regionu. Prema projekcijama Evropske komisije (Forecast, jesen 2017) u EU 28 takođe se očekuje postepeno smanjenje stope nezaposlenosti u 2018. godini.

Pored toga, nivo investicija i obim vanjsktrgovinske aktivnosti u BiH bi mogao uticati na kreiranje radnih mjesta odnosno intenzitet zapošljavanja. Uz rast potražnje i bolje poslovni ambijent očekuju se veće mogućnosti zapošljavanja. Djelatnosti koje zapošljavaju najveći broj lica u BiH (industrija i trgovina) mogle bi i u 2018. godini dati značajan doprinos zapošljavanju, odnosno obim poslovne aktivnosti u navedenim oblastima uticaće na stopu rasta broja zaposlenih lica. Prema navedenim dešavanjima u BiH se u 2018. godini može očekivati rast broja zaposlenih lica od 2,7% g/g, odnosno prosječne neto plate od 1,9%.

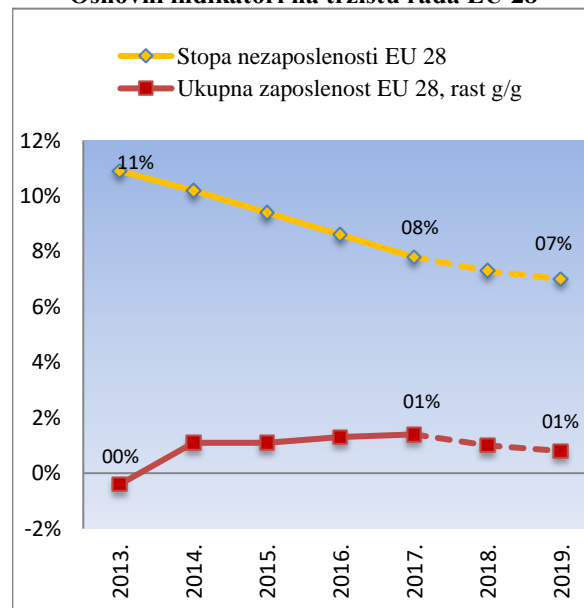
U periodu 2019-2021. godine prema projekcijama DEP-a očekuje se rast obima investicija, trgovine, industrijske proizvodnje što bi trebalo imati pozitivan uticaj na zapošljavanje i plate u BiH. Takođe, nivo sprovođenja strukturnih reformi u BiH uticaće na intenzitet smanjenja stope nezaposlenosti, što je pored pretpostavljenog ekonomskog rasta jedan od bitnih faktora za ostvarenje projekcija na tržištu rada i kreiranje novih radnih mjesta. Uzimajući u obzir sve navedeno, u periodu 2019-2021. godine se može očekivati rast broja zaposlenih lica oko 2,5%-2,6% g/g, odnosno neto plata 2,4%-2,8% g/g.

**Indikatori na tržištu rada BiH, projekcije**



Izvor: Agencija za statistiku BiH, DEP projekcija za period 2018.-2021. godine

**Osnovni indikatori na tržištu rada EU 28**



Izvor: European Economic Forecast, jesen 2017

## Cijene 2018.-2021.

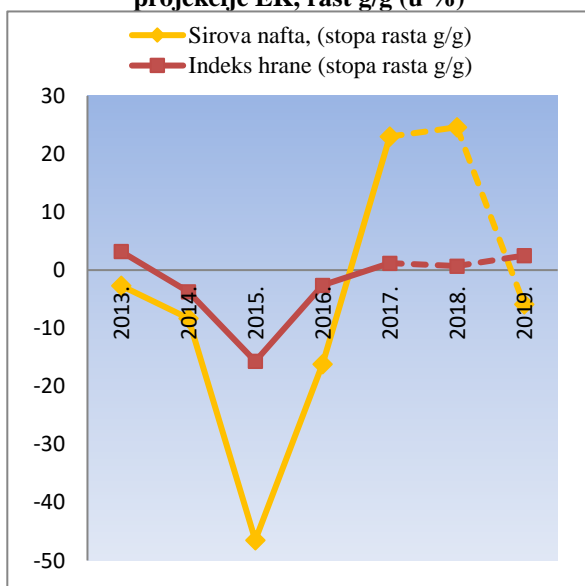
U Bosni i Hercegovini u periodu I-XII 2017/I-XII 2016. godine je zabilježena inflacija od 1,3%. Naznačajniji doprinos inflaciji bio u odjeljcima prevoza, alkoholnih pića i duvana, hrane i bezalkoholnih pića. Cijene u odjeljku prevoza u posmatranom periodu su uvećane za 5,6% g/g podstaknute rastom cijena sirove nafte na svjetskom tržištu. U odjeljku alkoholnih pića i duvana cijene su uvećane 5,2% g/g zbog rasta cijena duvana i cigareta (nastavak harmonizacije akciza na cigarete i duvan sa EU legislativom), ali i zbog politike povećanja cijena cigareta pojedinih proizvođača. Iako su u odjeljku hrane i bezalkoholnih pića u posmatranom periodu cijene uvećane 1% g/g, njihov doprinos rastu inflacije bio je evidentan zbog velikog udjela u CPI indeksu.

Kretanje ukupnog nivoa cijena u BiH u 2018. godini značajno će determinisati dešavanja na svjetskom tržištu energenata (naročito sirove nafte), kao i nekoliko bitnih domaćih faktora poput povećanja akciza duvan i cigarete i goriva. Rast cijena sirove nafte nastavljen je u 2018. godini. Prema podacima Svjetske banke cijena sirove nafte (brent) u februaru 2018. godine iznosila je 65,4 \$/barelu, što je više za 18% u odnosu na isti mjesec prethodne godine. Pored toga, prema predviđanjima EK (zimске projekcije 2018) cijena sirove nafte u 2018. godini mogla bi biti veća za 24,6% u odnosu na prethodnu godinu. Slična predviđanja o kretanju cijena ovog energenta ima i ECB.

Na taj način EK očekuje nešto brži rast inflacije u 2018. godini u odnosu na prethodnu godinu (EU 28 1,9%). Pored toga, od domaćih faktora koji determinišu nivo inflacije uzet je u obzir nastavak postepenog povećanja akciza na duvan i cigarete (harmonizacija akcizne politike u BiH sa politikom akciza na cigarete u EU), poskupljenje određenih cigareta kao rezultat poslovne politike proizvođača, kao i poskupljenje tečnih goriva (Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o akcizama u BiH). Uzimajući u obzir sve navedeno u 2018. godini se može očekivati inflacija od 1,6% g/g.

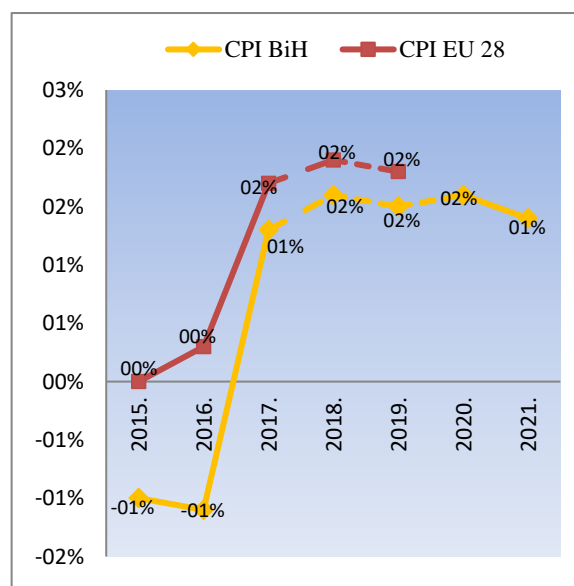
Projekcije inflacije za period 2019-2021. godine bazirane su na sličnim pretpostavkama. U 2019. godini raspoloživi podaci o kretanju cijena sirove nafte na svjetskom tržištu ukazuju na smanjenje cijene sirove nafte od 5,9% g/g, a inflacija u EU 28 bi mogla iznositi 1,8% (projekcije EK, zima 2018). U 2020. godini cijena sirove nafte takođe bi mogla biti manja za 4,7% g/g (projekcije ECB, mart 2018. godine). Uz stabilne cijene hrane na svjetskom tržištu, nastavak postepenog povećanja cijena cigarete u BiH i bez značajnijih promjena cijena komunalija, u BiH se u 2019. godini očekuje inflacija od 1,5% odnosno 1,6% u 2020. godini i 1,4% u 2021. godini. Svaka odstupanja od pretpostavljenih kretanja cijena domaćih i eksternih faktora koji determinišu bh. cijene mogu uticati na ukupan nivo inflacije 2019-2021. godine, što su ujedno i rizici za projekcije.

Cijene sirove nafte i hrane na svjetskom tržištu, projekcije EK, rast g/g (u %)



Izvor: Svjetska banka i European Economic Forecast, jesen 2017 (za hranu), i zima 2018. godine (za naftu)

Inflacija u BiH i EU 28, projekcije (u %)



Izvor: European Economic Forecast, zima 2018; istorijski podaci BHAS, DEP projekcije za 2018-2021. godine



## **Bankarski sektor u razdoblju 2018. – 2021.**

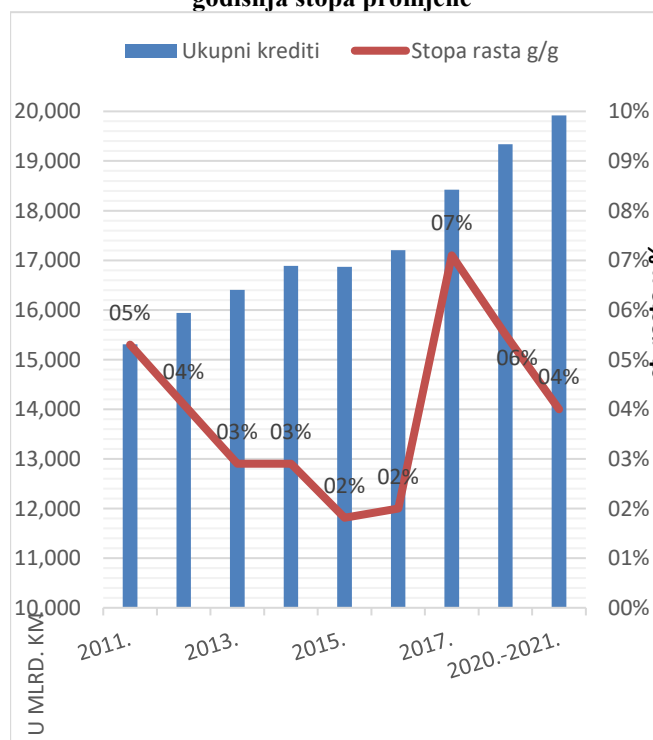
### **Ukupni krediti**

Ukupni krediti u prvom mjesecu 2018. godine su iznosili 18,36 mlrd. KM i poredeći sa istim periodom prošle godine su veći 1,16 mlrd. KM odnosno 6,9% g/g. Svi sektori sem kredita opštoj vladi su dali doprinos ovome rastu. Krediti stanovništvu su rasli 7,1% g/g i na kraju januara 2018. godine su iznosili 8,64 mlrd. KM. U isto vrijeme krediti nefinansijskim preduzećima iznosili su 8,68 mlrd. KM. i veći su za 8,1% g/g.

Rast kredita u ove dvije oblasti (koje čine više od 94% ukupnih kredita) uz umjerene stope privrednog rasta i rasta stope zaposlenosti predstavljaju realnu pretpostavku da će se i u narednom periodu nastaviti kreditna ekspanzija.

Sa nastavkom pozitivnih ekonomskih trendova u BiH, zemljama okruženja i zemljama koji su najznačajniji ekonomski pratneri, može se očekivati nastavak rasta mase ukupnih kredita nešto umjerenijim stopama rasta praćene daljnjim opadanjem aktivnih kamatnih stopa<sup>1</sup>. Stopa rasta ukupnih kredita za period od 2018. – 2019. godine bi se kretala oko 5,5% g/g, a u razdoblju 2020. – 2021. godine, oko 4% g/g.

**Ukupni krediti (u mlrd. KM, na kraju razdoblja) i godišnja stopa promjene**



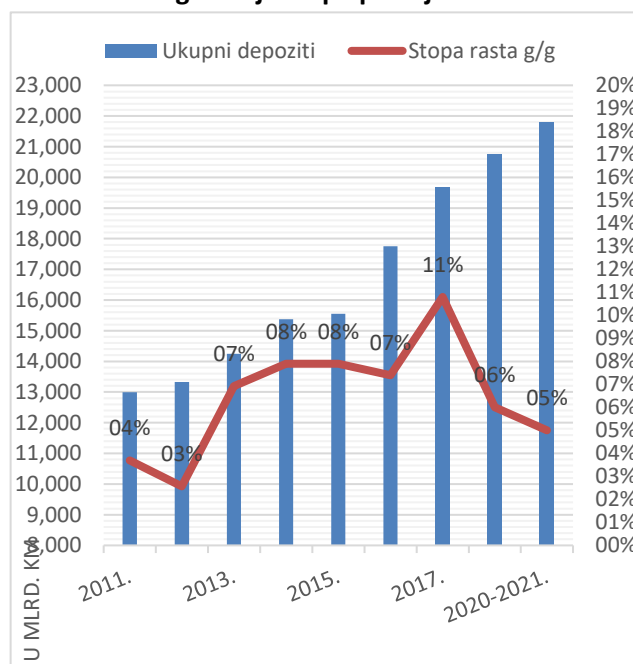
Izvor: Dep procjena

### **Ukupni depoziti**

Ukupni depoziti u prvom mjesecu 2018. godine iznosili su 19,92 mlrd. KM uz rast od 11,2% g/g. Od ovoga iznosa na depozite stanovništvu se odnosilo 11,29 mlrd. KM uz rast od 5,4% g/g dok su depoziti nefinansijskih preduzeća iznosili 4,91 mlrd. KM uz rast od 19,5% g/g. Depoziti ova dva sektora čine najveći dio depozita na računima bh. banaka (preko 80%) te su oni glavna determinanta rasta ukupnih depozita. Poboljšanje uslova na tržištu rada, uz stabilnost rada bankarskog sektora, te oboljšanje CAR, NPL, pretpostavka su za nastavak rasta ukupne količine i stope rasta depozita u periodu 2018.-2021. god. Za očekivati je i da će se zadržati nizak nivo pasivnih kamatnih stopa i u narednom periodu. Za period od 2018. – 2019. godine očekuje se daljnji rast ukupnih depozita po nešto umjerenijoj stopi oko 6,0% g/g, a u razdoblju između 2020. – 2021. godine do 5,0% g/g.

**Rizici** se ogledaju prije svega u pogoršanju privrednog rasta, koji bi bio praćen povećanjem nezaposlenosti sa refleksijama na otežane uslove rada i nestabilnost bankarskog sistema. Ovo bi se reflektovalo na povećanju aktivnih kamatnih stopa, smanjenju cjelokupne kreditne aktivnosti te smanjenju mase i stope rasta depozita

**Ukupni depoziti (u mlrd. KM, na kraju razdoblja) i godišnja stopa promjene**



Izvor: Dep procjena



## Platni bilans Bosne i Hercegovine

Prema dostupnim podacima CBBiH za 2017. godinu deficit tekućeg računa u okviru platnog bilansa Bosne i Hercegovine iznosio je 1,51 milijardi KM.

U poređenju sa prethodnom godinom deficit tekućeg računa u 2017. godini bio je viši za 4,3%, dok je vanjskotrgovinski deficit roba i usluga rastao po stopi od 5,5%.

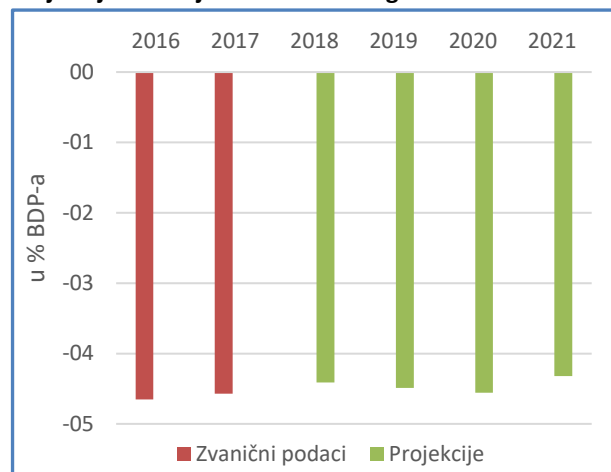
Ovo povećanje deficita tekućeg računa predstavlja rezultat porasta tekućih neto priliva iz inostranstva od 5,9%, kao i povećanja nominalnog rasta uvoza roba i usluga u posmatranom periodu od 11,7%, te porasta nominalne stope izvoza roba i usluga od 14,7%. Kod tekućih priliva iz inostranstva je do najvećeg rasta došlo kod kategorije domaćinstva gdje su kompenzacije zaposlenim bh građanima u inostranstvo porasle za 2,1%, doznake građana iz inostranstva za 7,1% te socijalne beneficije za 7,2%. Najveći tekući odlivi novca u inostranstvo su zabilježeni kod reinvestirane dobiti od direktnih investicija nefinansijskih preduzeća.

### Pretpostavke za platni bilans 2018.-2021.

Na bazi DEP-ovih makroekonomskih projekcija obim spoljnotrgovinske razmjene nastavio bi sa rastom u periodu 2018-2021. godina, uz stopu nominalnog rasta uvoza (5,8-6,4%) i značajnu stopu izvoza (8-9,5%), što bi se svakako odrazilo na kretanje vanjskotrgovinskog deficita a samim time i deficita na tekućem računu BiH. Pretpostavka za deficit tekućeg računa u 2018. godini je da bi moglo doći do povećanja od 0,8%, dok bi se 2019. i 2020. godine mogao očekivati rast deficita za 6,8% odnosno 6,7%. U 2021. godini došlo bi do zanemarivog porasta tako da bi se deficit tekućeg računa kretao oko nule.

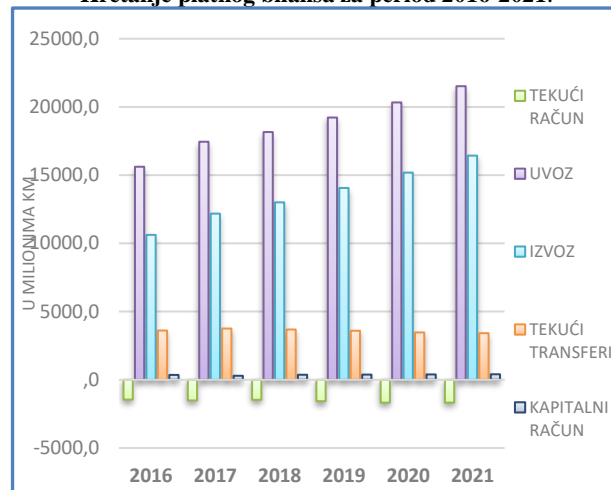
Dosadašnji trend finansiranja deficita tekućeg računa bi se nastavio i u razdoblju od 2018-2021. godine te bi i dalje bilo u velikoj mjeri omogućen prilivima finansijskih sredstva iz inostranstva (doznake građana iz inostranstva, socijalne beneficije, direktne strane investicije i stavke - ostalih investicija). U navedenom razdoblju se očekuje i nastavak kreditnog aranžmana sa Međunarodnim monetarnim fondom kako bi se prevazišli rizici finansiranja deficita na tekućem računu.

### Projekcije kretanja deficita tekućeg računa BiH u %BDP-



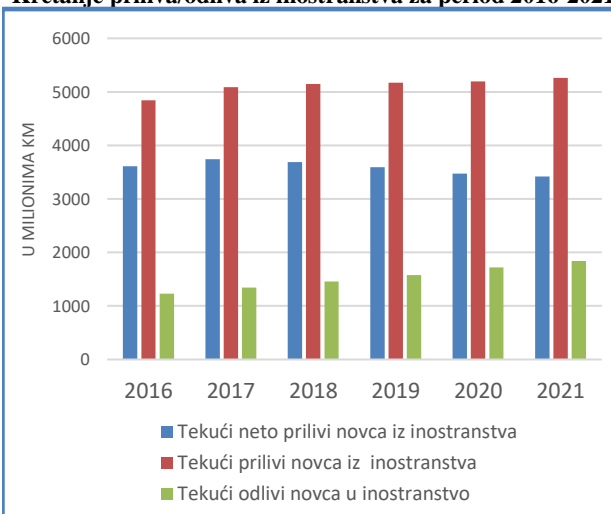
Izvor: CBBiH i projekcije DEP-a

### Kretanje platnog bilansa za period 2016-2021.



Izvor: CBBiH i projekcije DEP-a

### Kretanje priliva/odliva iz inostranstva za period 2016-2021.



Izvor: CBBiH i projekcije DEP-a

## Pretpostavke vanjskotrgovinske robne razmjene za 2018. godinu

Bosna i Hercegovina je u 2017. godini u odnosu na prethodnu godinu zabilježila dvocifren rast ukupne razmjene, izvoza i uvoza u nominalnom smislu, dok je pokrivenost uvoza izvozom poboljšana. Ovako intenzivan nivo vanjskotrgovinske razmjene uz općenito viši nivo ukupne ekonomske aktivnosti doveo je do povećanja vanjskotrgovinskog deficita u nominalnom smislu, iako je isti u realnom smislu smanjen usljed povećanja izvoznih i uvoznih cijena. Ključne determinante intenziviranja vanjskotrgovinske robne razmjene u BiH u 2017. godini bile su: jačanje izvozne tražnje usljed poboljšanja ekonomskih prilika u glavnim trgovinskim partnerima, povećanje proizvodnje u bh. prerađivačkoj industriji i povećanje svjetskih cijena pojedinih proizvoda kao što su metali i energenti. Predpostavlja se da bi trend rasta u svjetskoj trgovini trebao biti nastavljen i u 2018. godini što će imati pozitivne implikacije na region i u konačnici i na Bosnu i Hercegovinu i njenu vanjskotrgovinsku razmjenu sa svijetom. Prema projekcijama DEP-a, u 2018. godini u Bosni i Hercegovini se očekuje realno povećanje ukupnog izvoza 7,3%, pri čemu bi stope rasta izvoza roba iznosila 8,1% a rast izvoza usluga 5,0% u odnosu na prethodnu godinu. S druge strane, uz ovaj rast izvoza uz očekivano povećanje ekonomske aktivnosti i domaće tražnje trebalo bi rezultirati realnim povećanjem ukupnog uvoza od 4,8% (robe 4,9%, usluge 3,0%) u odnosu na prethodnu godinu. Rezultat ovih kretanja uvoza i izvoza je blago smanjenje vanjskotrgovinskog deficita, bolja pokrivenost uvoza izvozom, dok bi doprinos vanjske trgovine u ekonomskom rastu za 2018. godinu trebao biti bio blago pozitivan.

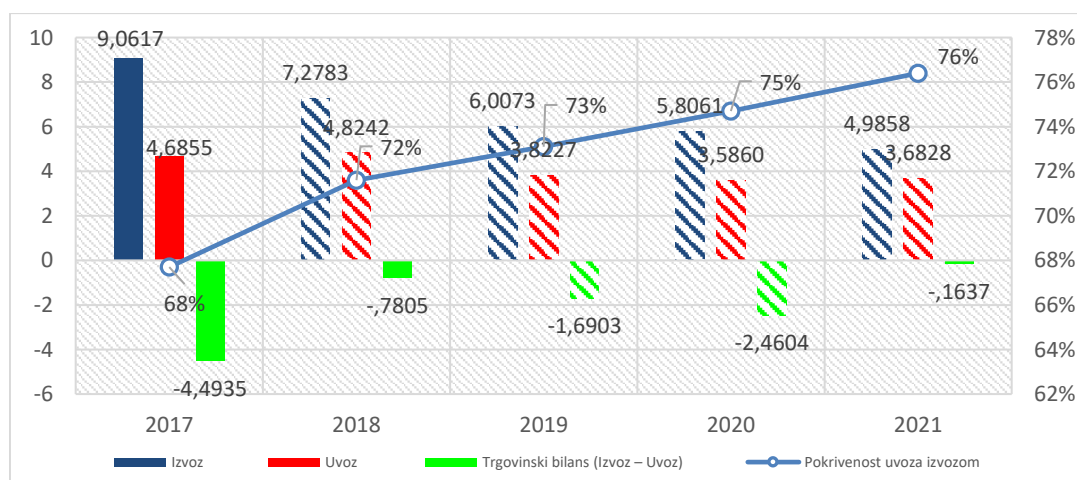
## Projekcija kretanja vanjskotrgovinske robne razmjene za period 2019-2021. godina

Raspoložive projekcije međunarodnih institucija ukazuju nastavak trenda rasta svjetske ekonomije, što će imati pozitivne implikacije na region i u konačnici i na Bosnu i Hercegovinu. Ova eksterna dešavanja, uz dodatni doprinos internih dinamika koje se ogledaju kroz poboljšanje poslovnog ambijenta predstavljaju glavno uporište očekivanog ekonomskog napretka u BiH.

Tako se tokom ovog perioda očekuje prosječni ekonomski rast od 3,6% u realnom smislu, povećanje investicija od skoro 10% na godišnjem nivou, povećanje zaposlenosti i intenziviranja vanjskotrgovinske razmjene sa svijetom.

Imajući u vidu navedene okolnosti, projekcija DEP-a je da bi se u BiH u periodu 2019.-2021. godina moglo očekivati povećanje ukupnog izvoza sa godišnjim stopama rasta od 6%, 5,8% i 5,0% u realnom smislu respektivno. S druge strane, viši nivo ekonomske aktivnosti dovest će to povećanja domaće tražnje u okviru sektora stanovništva i korporativnog sektora što će rezultirati i povećanjem bh. uvoza.

Očekuje se da stope rasta uvoza budu nešto niže u odnosu na izvoze i trebale bi se kretati od 3,8% u 2019., 3,6% u 2020., i 3,7% u 2021. godini. Više stope rasta izvoza od uvoznih u srednjem roku bi trebale rezultirati povećanjem izvozne zastupljenosti u BDP-u uz stagnaciju učešća uvoza u okviru istog što će u konačnici stabilizirati bh. vanjskotrgovinski bilans, poboljšati pokrivenost uvoza izvozom u Bosni i Hercegovini.



Izvori: 2017 CBBiH i projekcije DEP-a za period 2018-2021. godina

## Strana direktna ulaganja perspektive, 2018.-2021.

Na osnovu podataka CBBiH u platnom bilansu za četiri kvartala 2017. god. ukupna SDU su iznosila 758,4 mil. KM. Iznos djeluju obećavajuće nakon pada u 2016. godini. Prema ovome SDU su veća za 57,3 % g/g. To iznosilo oko 2,38% BDP-a, prvenstveno kao odraz odraz povećanog interesa ulagača u obnovljive izvore energije, te oblasti usluga, turizma.

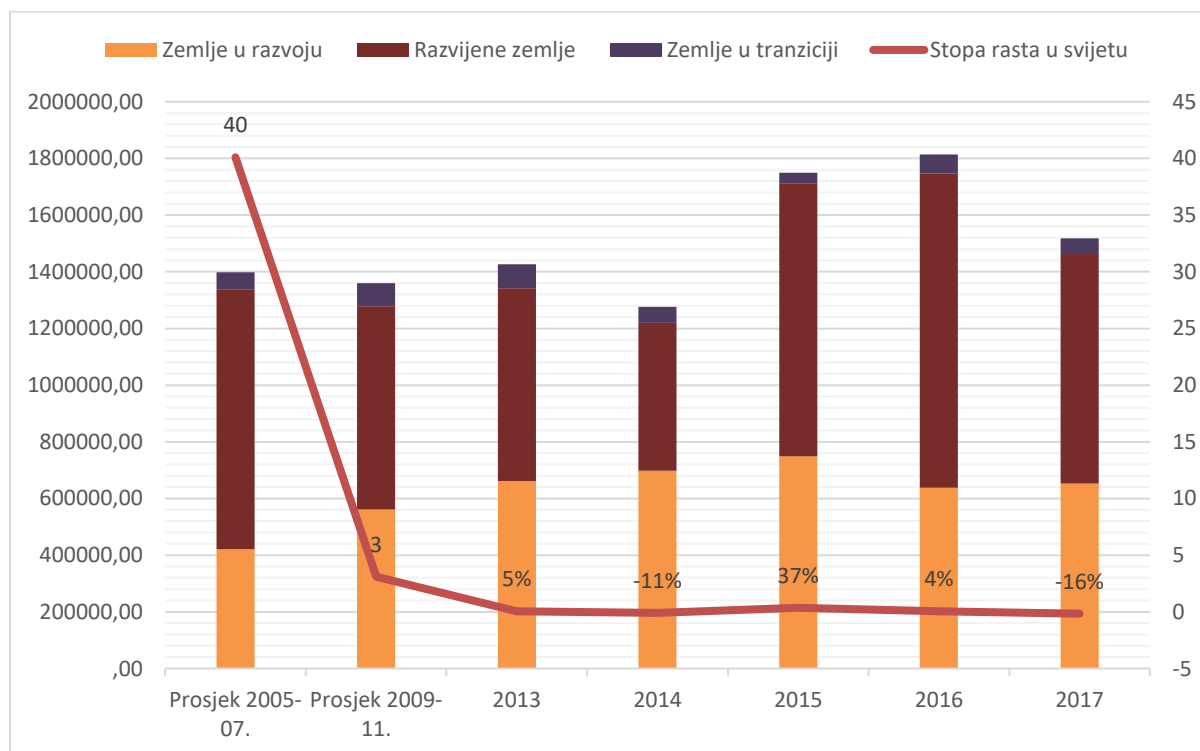
Doprinos povećanju u proteklom periodu su svakako dala i uspješno završene privatizacije dijela Bosnalijek d.d. Sarajevo i Febrika duhana d.d. Sarajevo. Ova podatak ohrabruje pogotovo ako se zna da su SDU prema najnovijim podacima UNCTAD-a globalno manji za 16% g/g, dok su prema zemljama u tranziciji manje čak 18% g/g. **SDU u 2018. godini bi iznosila oko 2,2% BDP.** Povećan je interes investitora za ulaganje u obnovljive izvore energije tako da su najavljeni ili su već počela ulaganja u više vjetroelektrana (VE "Gradina" i VE "Kupres 1" i „VE Trusina“ sa ulaganjem kompanija iz UK „Kermas“ ).

Najavljen je i početak ulaganja i u solarne elektrane kao to su „SFE Bančić“ Ljubinje, turskog investitora „SFE Mostar“, „SFE Mrkovići“. Druga interesantna oblast su sportsko rekreacione i rezidencijalne komplekse najviše u okolini Sarajeva („Green Valley City“, „Compact Invest“, „Buroj ozone“ opština Trnovo).

Značajan doprinos daljnjem investicijama svakako će donijeti najavljenog ulaganje u izgradnju autoputa Banja Luka-Prijedor-N.Grad na principu privatnog javnog partnerstva uz ulaganje u rekonstrukciju željezničke infrastrukture (sa kineskom kompanijom „China Shadong Int. Economic & technical cooperation Group Ltd.“ u vrijednosti 700 mil. EUR).

Očekivani nastavak privatizacije manjinskog udijela državnog kapitala u firmama Sarajevo osiguranje d.d., Energoinvest d.d. Sarajevo i Aluminij d.d. Mostar mogu takođe doprinijeti novim investicijama.

Ukupno SDU u svijetu u milijardama USD



Izvor: Unctad, FDI/MNE database

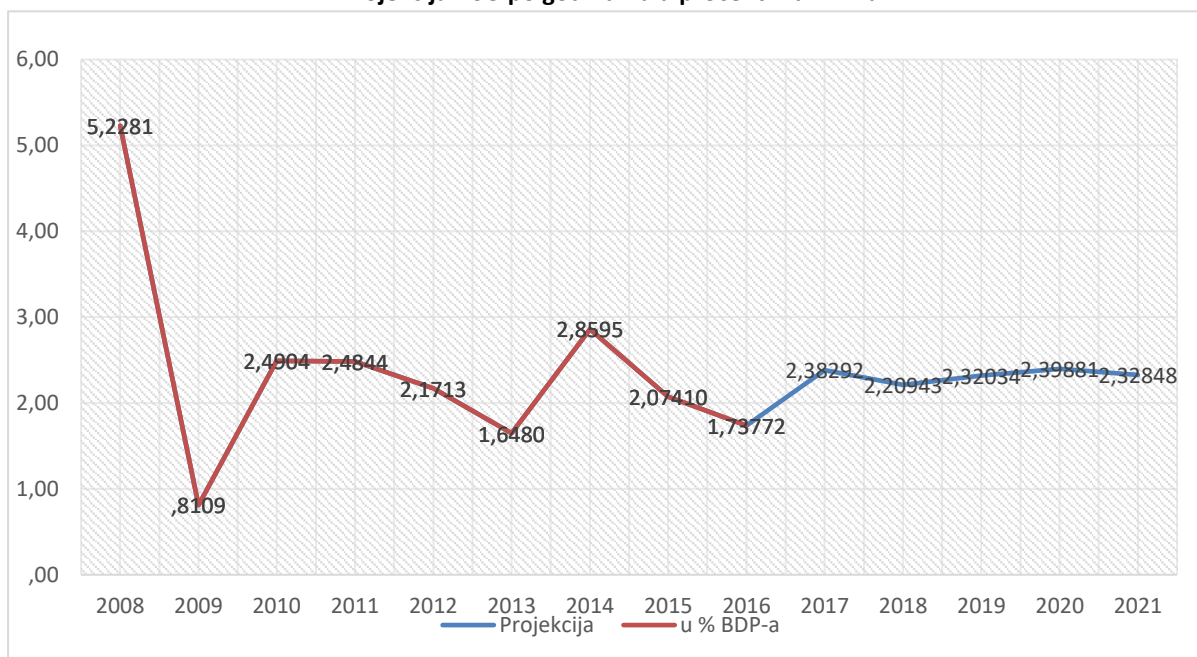
**Strana direktna ulaganja u 2019. godini bi se kretala oko 2,3% BDP.** Uz pretpostavku da dodje do dugo najavljivane prodaje ili pronalaženja strateškog partnera kompanija u državnom vlasništvu “BH Telekom“ d.d. Sarajevo i “HT Telekom“ d.d. Mostar došlo bi do značajnog priliva stranih sredstava (nije uključena u projekciju). Uz promjenu uslova na elektroenergetskom tržištu došlo bi i do početka u realizaciji hidro i termoenergetskih projekata koji su trenutno u zastoju ( „TE Ugljevik 3 “ te „HE Ulog“ i „HE Mrsovo“).

**Učešće stranih direktnih ulaganja u 2020. godini bi se povećala do 2,4% od BDP dok bi u 2021. godini bi bila 2,3% od BDP.** Uz nastavak ulaganja u elektroenergetske projekte, doprinos bi svakako dalo i nastavak ulaganja u izgradnju puteva i modernizaciju željezničke infrastrukture ugovoren od strane kineskog partnera.

U izradu projekcije nije uzeta u obzir moguća izgradnja projekata kao što su „HE Dabar“ i „TE Gacko 2“, koji su još u fazi pronalaženja strateškog partnera.

Rizici po SDU se najviše ogledaju u vidu odlaganju i odustajanju izgradnje velikih elektroenergetskih objekata uz nezainteresovanost stranih ulagača pri provedbi procesa privatizacije preostalih dijelova državnog kapitala. Negativno po ulaganje djeluje činjenica da se uvijek nije odlučeno da li će biti uvedene sankcije od strane energetske zajednice odnosno Evropske komisije zbog neispunjavanja preuzetih obaveza iz ugovora Energetske zajednice koja se postavlja kao realna prepreka za daljnje ulaganje u oblasti energetike.

Projekcija DSU po godinama u procentima BDP-a



Izvor: BHAS, CBBiH i DEP procjena

**LISTA SKRAĆENICA:**

ARS	– Anketa o radnoj snazi	OR	– Obavezne rezerve
BATX	– Bosnian Traded Index	PB	– Platni bilans
BD	– Brčko Distrikt	PDV	– Porez na dodanu vrijednost
BDP	– Bruto domaći proizvod	PIF	– Privatizacijski investicijski fond
BDV	– Bruto dodana vrijednost	PJI	– Program javnih investicija
BHAS	– Agencija za statistiku Bosne i Hercegovine	RS	– Republika Srpska
BIFX	– Indeks bosanskih investicijskih fondova	SASE	– Sarajevska berza
BiH	– Bosna i Hercegovina	SASX-10	– Indeks dizajniran za prikaz rezultata 10 najboljih kompanija listiranih na Sarajevskoj berzi
BLSE	– Banjalučka berza	SB	– Svjetska banka
CAR	– Capital Adequacy ratio – Neto kapital prema ukupnim ponderisanim rizicima	SEE	– Jugoistočna Evropa
CBBiH	– Centralna banka Bosne i Hercegovine	SIPA	– Državna agencija za istrage i zaštitu
CEFTA	– Srednjoevropski sporazum o slobodnoj trgovini	SMTK	– Standardna međunarodna trgovinska klasifikacija
CPI	– Indeks potrošačkih cijena	SOR	– Srednjoročni okvir rashoda
DOB	– Dokument okvirnog budžeta	SRS	– Srednjoročna razvojna strategija
DSU	– Direktna strana ulaganja	SSP	– Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju
EBRD	– Evropska banka za obnovu i razvoj	SST	– Sporazum o slobodnoj trgovini
EC	– Evropska komisija	SVF	– Statistika vladinih finansija
EKS	– Efektivna kamatna stopa	UIO	– Uprava za indirektno oporezivanje BiH
ERS-10	– Indeks dizajniran za prikaz rezultata 10 kompanija iz sistema Elektroprivrede RS	USAID	– Agencija Sjedinjenih Država za međunarodni razvoj
EU	– Evropska unija	P1	– prva polovina godine
FBiH	– Federacija Bosne i Hercegovine	P2	– druga polovina godine
FIRS	– Indeks investicijskih fondova RS	K1	– prvi kvartal godine
FISIM	– Usluge finansijskog posredovanja indirektno mjerene	K2	– drugi kvartal godine
JR UIO	– Jedinstveni račun Uprave za indirektno oporezivanje	K3	– treći kvartal godine
KM	– Konvertibilna marka (međunarodni standard ISO 4217)	K4	– treći kvartal godine
MMF	– Međunarodni monetarni fond	M0	– Rezervni novac
MVTEO	– Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa	M1	– Transakcijski novac
NPL	– Non performing Loans – nekvalitetni krediti	M2	– Novac u širem smislu
OMA	– Odjel za makroekonomsku analizu Upravnog odbora Uprave za indirektno oporezivanje	QM	– Kvazi novac
		mKM	– milioni KM
		g /g	– stopa rasta koja podrazumjeva promjenu u odnosu na isti period prethodne godine
		m/m	– stopa rasta koja podrazumjeva promjenu u odnosu na prethodni mjesec tekuće godine